

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת יצחק קרויזר

מצטרפים : חברי הכנסת
רם בן ברק
ניסים ואטורי
גדי איזנקוט
דבי ביטון
משה טור פז

2257/25/פ

הצעת חוק רכזי ביטחון שוטף צבאיים, התשפ"ג–2022

הגדרות

1. בחוק זה –

"חוק הסדרת השמירה" – חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה),
התשכ"א–1961¹;

"חוק להסדרת הביטחון" – חוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים,
התשנ"ח–1998²;

"מפקד צבאיי" – קצין בדרגת אלוף שמינה הרמטכ"ל לעניין זה, לגבי אזור
מסוים.

"רכז ביטחון", "רכז ביטחון שוטף צבאיי" – מי שמונה לפי הוראות סעיף 2.

2. מינוי רכז ביטחון
שוטף צבאי

(א) מפקד צבאי רשאי להורות על מינוי רכז ביטחון שוטף צבאי ביישוב
באזור שלגביו הוא אחראי, אם מצא כי צורכי הביטחון של היישוב מחייבים
זאת.

(ב) רכז ביטחון ימונה, ככל האפשר, מבין תושבי היישוב בו הוא משמש רכז
ביטחון, בכפוף לתנאים המפורטים בסעיף 3;

(ג) מינוי רכז ביטחון ייעשה לאחר התייעצות עם ראש המועצה מקומית

¹ ס"ח התשכ"א, עמ' 169.
² ס"ח התשנ"ח, עמ' 348.

שבתחום שיפוטה של היישוב.

3. כשירות והסמכה

כשיר לשמש כרכז ביטחון הוא מי שהתקיימו לגביו כל אלה:

- (1) התקיימו בו התנאים המפורטים בסעיף 8(1) עד (5) לחוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005³;
- (2) בעל רקע וניסיון פיקודי בצבא הגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות הביטחון הכללי, במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים או בשירות בתי הסוהר;
- (3) סיים הכשרה מתאימה, כפי שהורה הרמטכ"ל או מי שהסמיך לעניין זה.

4. תפקידי רכו ביטחון שוטף צבאי

רכז ביטחון יבצע, בין היתר, את המשימות הבאות:

- (1) ירכז את פעילות הביטחון השוטף ביישובו, בהתאם להנחיית המפקד הצבאי;
- (2) יפעל להכנת היישוב לחירום;
- (3) ישמש כממונה על השמירה לפי חוק הסדרת השמירה;
- (4) יפעיל את כיתת הכוננות במצבי החירום;
- (5) ירכז את הקשר בין גורמי ביטחון החירום וההצלה לגורמי היישוב.

5. סמכויות

לרכז ביטחון יהיו הסמכויות הנתונות לממונה ביטחון לפי חוק להסדרת הביטחון.

6. כפיפות ותנאי העסקה

(א) רכו הביטחון יהיה עובד משרד הביטחון.

(ב) רכו הביטחון יהיה כפוף פיקודית ומקצועית למפקד הצבאי שבתחומו נמצא היישוב ויפעל בהתאם להנחיותיו ותוך תיאום עמו.

(ג) תנאי שכרו ותנאי העסקתו של רכו ביטחון יהיו כשל ממונה ביטחון כהגדרתו בחוק להסדרת הביטחון, בשינויים המחויבים מאופיו, ממהותו ומדרישותיו של התפקיד.

(ד) עלות שכרו של רכו ביטחון ועלות הציוד הדרוש לשם מילוי תפקידו, לרבות תפעולו ואחזקתו, ימומנו מסעיף תקציב הוצאות חירום אזרחיות

³ ס"ח התשס"ה, עמ' 758.

בתקציב המדינה.

(ה) שר הביטחון יקבע הוראות לעניין זה, ורשאי הוא לקבוע מעת לעת הוראות שונות ליישובים שונים, בהתאם לגודלם ולהיקף האיומים הביטחוניים עליהם.

7. יישוב מחלוקות שר הביטחון יקבע, בהסכמת שר הפנים, נוהל ליישוב מחלוקות בין המפקד הצבאי לבין הרשות המקומית בכל הנוגע ליישום הוראות חוק זה.

8. תיקון חוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה) בחוק הרשויות המקומיות (הסדרת השמירה), התשכ"א-1961⁴ –

(1) בסעיף 1, בהגדרה "הממונה על השמירה", בסופה יבוא "או רכוז ביטחון שוטף צבאי כהגדרתו בחוק רכוזי ביטחון שוטף צבאיים, התשפ"ב-2021";

(2) בסעיף 2(ב) הרישה עד המילים "שבאחריות המשטרה" – תימחק, ובסופו יבוא "בשטח שבאחריות המשטרה".

9. תחילה והוראות מעבר (א) נוהל יישוב מחלוקות לפי סעיף 7 ייקבע בתוך שישה חודשים מיום תחילתו של חוק זה.

(ב) רכוז ביטחון שוטף צבאי ששימש בתפקידו ערב תחילתו של חוק זה, יראו אותו כאילו מונה לפי חוק זה, ובלבד שאם לא ניתנה לו הכשרה כאמור בסעיף 3(3) ערב תחילת החוק, תינתן לו הכשרה כאמור בתוך שנה מיום התחילה.

דברי הסבר

מטרת הצעת חוק זו, להסדיר את נהלי המינוי, ההכשרה, הסמכות והאחריות של רכוזי הביטחון שוטף צבאי (להלן – רבש"ץ).

תפקיד רבש"ץ קיים כבר עשרות שנים אך מעולם לא הוגדר באופן מסודר. תפקידו, פעולותיו, סמכויותיו, הכשרתו ותנאי העסקתו לא נכתבו באופן ברור ולכן נוצרו חוסר אחידות וחוסר התאמה בין התפקיד למציאות בשטח.

כיום, יש בארץ כ-420 רכוזי ביטחון שאחראיים באופן ישיר על ביטחונם של כ-900 אלף אזרחי מדינת ישראל. רכוזי הביטחון נמצאים לאורך גבולות המדינה ביהודה ושומרון ובקו התפר ומגנים על התושבים ביישובים. רכוזי הביטחון לקחו חלק פעיל בעצירת ומניעת פעולות טרור במהלך השנים, חלקם אף שילמו בחייהם בגין פעולות אלו.

⁴ ס"ח התשכ"א, עמ' 169.

הרבש"ץ אחראי על אבטחת הישוב בשגרה ובחירום עד להגעת כוחות צה"ל או המשטרה לשטח, וכן משמש חוליית קישור בין גורמי ביטחון אזרחיים וחירום כלליים לבין ראשי היישוב ותושביו. בפקודות צה"ל נקבע, כי הרבש"ץ ישמש כמפקד היישוב בשגרה וכממונה על השמירה, הוא אחראי בין היתר על הטיפול בחיילי הגנת יישובים, במרכיבי הביטחון ובכיתת הכוננות. ביהודה והשומרון תפקיד הרבש"ץ מקיף ומורכב יותר בהשוואה למילוי התפקיד בשאר חלקי הארץ. זאת, בין היתר בשל פעילותו בתחום ביטחון פנים מחוץ לתחום היישוב.

מרבית הרבשצי"ם ביישובים כפופים מנהלית לרשות המקומית, ומבחינה צבאית – לצה"ל. לעיתים, כפיפות כפולה זו יוצרת קשיים במילוי תפקיד הרבש"ץ, לאור ניגודי עניינים בין צרכי הביטחון של היישוב לבין צרכי הרשות המקומית. כמו כן, משרד הביטחון מעביר את שכר הרבש"צים באמצעות הרשויות המקומיות, אך אינו מקיים פיקוח על השכר שמשולם להם בפועל.

הפיכתם של רכזי הביטחון לעובדי משרד הביטחון, תסדיר בעיה נוספת הדורשת הסדרה – האחריות לטיפול בנפגעים ומשפחותיהם, במידת הצורך. בדומה ללוחמי אש, שהיו כפופים לאיגוד הערים עד להתרחשות אסון הכרמל, והוכנסו תחת המשרד לביטחון פנים.

נוכח החשיבות שבתפקיד הרבש"ץ ובחיוניות תפקידם לשם שמירה על ביטחון היישובים וסביבתם, וכדי להבטיח את בהירות מעמדם, תפקידם וסמכויותיהם, מוצע להסדיר את נהלי המינוי, ההכשרה והתפקוד של רכזי הביטחון השוטף הצבאיים.

רכז הביטחון הוא נקודת הקצה ביישוב עבור הצבא ועבור גורמי הביטחון, החירום וההצלה השונים. חשיבותו וחיוניותו של התפקיד היא קריטית לשם שמירה על ביטחונם הפיזי של התושבים, רכושם וסביבתם, לכן יש להסדיר את נהלי המינוי, ההכשרה, הגדרת התפקיד, הסמכות והאחריות של רכז ביטחון בחוק, כל זאת תחת גורם מנהלי ומקצועי אחד.

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת אבי דיכטר וקבוצת חברי הכנסת (פ/4391/20) ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת שרון רופא אופיר וקבוצת חברי הכנסת (פ/2866/24).

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים ושלוש על ידי חבר הכנסת גדעון סער (פ/2432/23), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/1520/24), על ידי חבר הכנסת רם בן ברק (פ/1836/24) ועל ידי חברת הכנסת נירה שפק (פ/2236/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת שלמה קרעי (פ/214/25), על ידי חברת הכנסת שרון מרים השכל (פ/216/25), על ידי חבר הכנסת רם בן ברק (פ/1246/25), על ידי חבר הכנסת יצחק קרויזר (פ/2073/25) ועל ידי חברת הכנסת מירב בן ארי וקבוצת חברי הכנסת (פ/2078/25).

הצעת החוק זהה לפ/1246/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ו בשבט התשפ"ג (06.02.2023)